

HUMANIDADES

José Antonio Fernández de Rota

Trátase dunha nova titulación, creada en 1992. Aparece como unha carreira moi debatida e criticada, antes da súa creación; pero despois de aprobada, vena con notable simpatía os directivos de numerosas universidades, moitas das cales se preparan para implantar esta especialización. ¿Que obxectivos se pretenden con ela e cal é o motivo do seu rexeitamento ou da súa atracción?

A tendencia seguida nos últimos anos nos estudos das áreas humanísticas ou relacionadas con elas, vai cara a unha crecente especialización. Así, na antiga Facultade nai de Filosofía e Letras os dous primeiros anos da carreira eran comúns ás diferentes especialidades. Neles tratábase de dar unha visión ampla, e despois, nos tres anos seguintes, brindábanse algunhas especializacións.

Posteriormente, estas vanse converter en licenciaturas diversas:

Historia, Xeografía, Historia da arte, numerosas Filoloxías, Filosofía, Psicoloxía, Pedagogía, etc. As licenciaturas van aumentando, e posteriormente suprímense os dous anos comúns; e incluso se fragmenta a Facultade en varias Facultades. Actualmente o alumno poderá estudar, desde o primeiro curso ó quinto, disciplinas centradas nunha destas carreiras, e incluso o segundo ciclo suporá unha especialización máis concreta dentro delas. Por exemplo, un alumno iniciará en primeiro o estudo da Historia, e dentro dela, no segundo ciclo, elixirá especialidades como Prehistoria, Historia Antiga, Historia Medieval, Historia Moderna, etc.

O resultado deste proceso de fragmentación é discutible. Comecemos, en primeiro lugar, polos aspectos máis prácticos: ¿que tipo de saída profesional poden ter moitos destes licenciados?. Nalgunhas carreiras xa citadas, a maioría dos licenciados terá como saída

profesional máis doada o ensino. En concreto, a ESO (Enseño Secundario Obrigatorio) inclúe unha área, ou conxunto de disciplinas, denominada "Ciencias Sociais, Xeografía e Historia". Está claro que calquera dos especialistas que cursan as diferentes carreiras citadas terá moi bo coñecemento dunha minúscula parte dos temas desta área, mentres que pouco coñece -ou descoñece completamente- grandes áreas do programa que hai que impartir nesta docencia. Só a Licenciatura en Humanidades abrangue unha formación completa que inclúe o temario global deste ensino e que lle permite, por conseguinte, unha formación moito máis axeitada para el.

Pero, ademais da vantaxe de tipo profesional, a formación propia da Licenciatura de Humanidades ten tamén importantes vantaxes de tipo académico. Frente á tendencia á excesiva e prematura especialización da que vimos falando, existe outra tendencia, claramente distinta; observable, por exemplo, na maioría das grandes universidades do mundo anglosaxón. É frecuente en moitas delas a existencia de que os alumnos, a nivel de diplomado e "master"(licenciado), deban matricularse nunha importante pluralidade de disciplinas. Dentro desa pluralidade, o alumno poderá escolle-la súa atención principal a un campo concreto de estudo ("major"). Ordinariamente, o número de créditos deste "major" é un máximo do 30% sobre o total de créditos esixidos. Se un alumno quere obter un "master" en Filosofía, só se pode matricular dun

máximo de disciplinas de Filosofía equivalente ó 30% da docencia. Desta maneira, o alumno ten unha ampla visión das grandes directrices dos estudos de Humanidades que máis lle interesan, dentro do marco do contexto cultural actual. Sen dúbida que os grandes movementos e correntes intelectuais conmocionaron a maioría das Humanidades; e incluso, dunha forma ou doutra influíron sobre as ciencias formais e as ciencias da natureza. A súa axeitada comprensión esixe, polo tanto, un estudio de diferentes disciplinas.

O tipo de estudio que fomenta a Licenciatura en Humanidades non debe confundirse cos antigos intentos didácticos da interdisciplinabilidade. Non se trata de confundir, senón de distinguir e contrastar con claridade as diferentes metodoloxías e o espírito das diferentes tradicións de cada unha das disciplinas humanísticas e das relacionadas con elas. O que, si, permite este método é comprender un mesmo problema desde diferentes enfoques metodolóxicos, así como percibi-las frecuentes interaccións entre as distintas tradicións disciplinares, dentro do que na actualidade algúns chamarían unha preocupación transdisciplinar.

A Licenciatura en Humanidades trata así mesmo de buscar un equilibrio entre dúas facetas das Humanidades. Por unha parte existe a preocupación por conserva-la vella tradición. Polo tanto, a comprensión histórica do nacemento e procesos de recreación desta tradición. O primeiro ciclo (2 anos) está centrado

nesta perspectiva histórica tradicional. Pero por outra parte, como importante e fundamental novidade, revolucionaria no campo académico actual, inténtase o estudo en profundidade do papel que as humanidades desempeñan no mundo actual. A esta visión renovada e actualizada dunha tradición dedícase o segundo ciclo da carreira.

Desta forma trátanse de descubrir tamén as implicacións e aplicacións prácticas do cultivo das Humanidades no momento actual. Froito do mesmo será unha nova orientación e perspectiva profesional. O tema da xestión cultural brinda un novo ámbito de posibilidades profesionais. Efectivamente, a atención ó patrimonio e á xestión de bens culturais constitúe un campo de excepcional importancia no crecemento de saídas laborais. Desde os Ministerios ou Consellerías de Cultura ata os Departamentos de Cultura da Administración local, desde os organismos ou institucións internacionais ata as fundacións culturais, as empresas privadas dedicadas á xestión de bens (salas de exposicións, etc.) ou as seccións de cultura das grandes empresas, o abano de profesionais que se dedican á xestión de bens culturais é sen dúbida ben amplo. Na actualidade non existe en España ningún produto académico axeitado para este tipo de profesión. A Licenciatura en Humanidades pode brindar, ademais da imprescindible e ampla formación humanística, unha orientación específica neste campo práctico de aplicación das humanidades.

Dentro do sistema universitario galego, a Licenciatura en Humanidades impártese no momento actual na Universidade da Coruña, Campus de Ferrol (onde se iniciou o segundo curso), e na universidade de Santiago, Campus de Lugo (onde se iniciou o primeiro curso). É unha carreira de catro cursos dividida en dous ciclos.

Entre as disciplinas troncais figuran: Xeografía Humana e Rexional, Historia (desde as Primeiras Civilizacións á Historia Contemporánea) Historia da Arte, Filosofía (Historia da Filosofía, Filosofía da Ciencia, Ética, e Filosofía Política e do Dereito), Latín e Cultura Clásica, Língua e Literatura Galega, ou Española, Língua e Literatura Estranxeira, Antropoloxía Social, e Psicoloxía.

Entre as disciplinas obrigatorias e optativas figuran: Socioloxía da Cultura, Teoría e Estructura Social, Dereito Administrativo, Métodos e técnicas de investigación en Humanidades, Tendencias Historiográficas actuais, Mitoloxía Clásica, Tradición e Transmisión da Cultura Clásica nas Literaturas Europeas, Patrimonio e sociedade, Protección do Patrimonio, Xestión Cultural na Unión Europea, Programación e Xestión Cultural, Problemas Ético-Filosóficos da modernidade, Filosofía da Linguaxe, Estética e Teoría da modernidade, Técnicas de Documentación e Arquivística, Retórica Aplicada, Historia de Galicia, Historia do Mundo actual, Introducción á Teoría Literaria, Cine e Literatura, o Español nos Medios

de Comunicación, Literaturas Europeas Contemporáneas.

Na Facultade de Humanidades de Ferrol as disciplinas optativas configuran dous itinerarios:

1. Patrimonio e Xestión Cultural.
2. Pensamento e Cultura Europea Contemporáneas.

Na Facultade de Humanidades de Lugo non se especifican estes itinerarios, aínda que se brindan xogos de optativas similares.